

N:o 49.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 4 Maj 1872.
— — — — Andra Kammaren den 6 — —

*Riksdagens underdåliga skrifvelse, angående sättet för stämnings
delgivande åt bylag, skifteslag eller annan samfällighet.
(Lag-Utskottets Utlåtande N:o 23.)*

S. A. K.

Hos Riksdagen har framställning blifvit gjord, åsyftande att det i Kongl. resolutionen på allmogens enskilda besvär den 29 Maj 1752 stadgade sätt för instämmande af hel menighet, bestående af ett härad eller sockens innevånare, måtte få användas jemväl för instämmande af köping, by eller annan samfällighet, som icke utgör härad eller socken.

Då de olägenheter, som genom nämnda Kongl. resolution blifvit undanröjda, när en hel menighet är svarande, ännu qvarstå i flera fall, såsom då ett bylag, ett skifteslag eller annan dylig samfällighet skall stämmas, i hvilka fall käranden måste delgifva hvarje svarandepart stämningen, har Riksdagen funnit berörda framställning vara förtjent af uppmärksamhet.

Väl har genom laga skiften i flera afseenden gemensamheten emellan jordegarne i de förra byarne upphört samt hvarje hemmansdel blifvit ett för sig sjelfständigt helt; men i de flesta byar torde, äfven efter laga skifte, någon för skifteslagets samtliga intressenter gemensam jordsamfällighet

eller servitut qvarstå, t. ex. undantag för grustägt, fiske, qvarnställe, vägar m. m.; och i samma mån som de vid laga skiften utbrutna hemmansdelarne ytterligare styckas, ökas olägenheterna af det nu gällande stämningssättet, då angränsande jordegare eller annan vill anhängiggöra rättegång angående så beskaffad jordsamfällighet eller servitut. Genom detta stämningssätt är nemligen, då skifteslagets delegare äro många och vilja undandraga sig skyldigheten att i saken svara, tillfälle dem beredt att uppehålla käranden i hans rätt, ofta måhända så länge att dess utfäende antingen, i följd af under tiden inträffade förändrade förhållanden, för käranden förlorar allt värde eller och blir förenadt med så stora kostnader, att dessa icke kunna uppvägas af den fördel han har att förvänta, i händelse sjelfva saken af honom vinnes.

Om än genom användande af det ifrågavarande stämningssättet någon gång skulle kunna inträffa, att en eller annan af svarandena icke erhåller kunskap om den utfärdade stämningen och sålunda ej kommer i tillfälle att sjelf varja sin rätt, är det likväl mindre att befara, att hans rätt derigenom förnärmas, då de öfrige svarandene, hvilka lika med honom hafva att af saken vänta nyttja eller skada, äro i tillfälle och, synnerligast om saken är af någon vigt, icke torde underläta att emot kärandens anspråk försvara sig och med detsamma jemvälv den uteblifne svaranden.

Riksdagen har derföre ansett ifrågavarande stämningssätt böra medgifvas i alla de händelser, då en af flere jordegare bestående samfällighet skall instämmas i en sak, deri de i sin egenskap af jordegare hafva gemensam talan. Härvid torde dock till ytterligare säkerhet för svarandena böra bestämmas skyldighet för käranden att särskildt, på sätt eljest är i lag föreskrifvet, delgifva byfogde eller älderman stämningen eller, der sådan icke finnes, dem af jordegarne, som i sina hemvist anträffas. Likaledes synas svarandene böra få tillgodonjuta enahanda rätt till förlängd stämningstid, som enligt 11 Kap. 8 § Rättegångsbalken arfvingar i oskift bo ega fordra.

Å andra sidan kunde möjligen ifrågasättas, huruvida icke, i likhet med hyad nyssberörda lagrum och Kongl. resolutionen den 29 November 1756 föreskrifva i fråga om arfvinge, som sitter i oskift bo, samt syssloman å bruk, skyldighet torde stadgas för den af jordegarne, som emottagit stämningen, att gifva de öfriga svarandena del deraf. Ett sådant stadgande synes dock icke här vara lämpligt. Då lagen i nämnda fall tillförbinder arfvinge eller brukssyssloman att delgifva öfriga vederbörande den emottagna stämningen, hvilken likväl verkar emot alla delegare i det oskiftade boet eller bruket, ehvad desse verkligent fått del af stämningen eller ej, har detta

detta sin grund uppenbarligen deruti, att arfvinge, som erhållit förtroendet att vårdा oskift bo, liksom syssloman å bruk, med allt skäl kan anses såsom öfrige intressenters fullmäktig eller sådan ombudsman, hvarom i 18 Kap. 10 § Handelsbalken sägs. Deremot kan icke antagas, att den förste byman, som af en kärande med stämning anträffas, skall stå i samma förhållande till sina bygrannar eller meddelegare i samfälligheten. Och då, så framt icke rättigheten att begagna det föreslagna stämningssättet skall för käranden vara i det närmaste betydelselös, ett stadgande i nyssomför-mälda syfte måste medföra, att samtliga svarandena skulle anses stämda, oberoende deraf att den, som emottagit stämningen, möjlig underlätit att deraf gifva medparterne del, synes ett sådant stadgande vara för svarandena af föga värde, emedan man icke rättvisligen lärer kunna, genom bestämmande af en fullt verksam påföld, framtvinga af svarandeparten iakttagande af en föreskrift rörande stämningssättet, hvars fullgörande är förknippadt med så stora svårigheter, att man af sådan orsak ansett sig böra derifrån fritaga käranden.

På grund häraf har Riksdagen för sin del beslutat en författnings följande lydelse:

»Hvad i Kongl. resolutionen den 29 Maj 1752 är stadgadt rörande sättet för stämnings delgivande åt hel menighet, gälle äfven då bylag, skifteslag eller annan samfällighet, bestående af minst tio delegare, skall stämmas i fråga, som angår samfällighetens rättigheter eller skyldigheter såsom jordegare; dock skall i detta fall stämningen derjemte särskilt i laga ordning delgivas byfogde eller ålderman eller, der sådan ej finnes, den eller de delegare, som i sina hemvist anträffas; och gälle om stämningstid hvad i 11 Kap. 8 § Rättegångsbalken skils.»

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 6 Maj 1872.